

OCHYNAĆ SIĘ (45) *vb pf*

się (39), się (6).

o jasne.

inf ochynąć się (16). ◇ *fut 2 sg* ochyniesz się (7). ◇ *3 sg* ochynie się (10). ◇ *1 pl* ochyni(e)my się (1). ◇ *3 pl* ochyną się (1). ◇ *praet 3 sg m* ochynął się (2). ◇ *3 pl subst* ochynęły się (1). ◇ [*imp 2 pl* ochynicie się.] ◇ *con 2 sg m* byś się ochynął (2) *RejWiz*, *RejZwierc*, by się ochynął (1) *RejRozpr*. ◇ *3 sg m* by się ochynął (2). ◇ *part praet act* ochynąwszy się (2).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Zanurzyć się, wpaść do wody; immergi, mergi, mersari, mersitari Cn (44)*: W Dobry ten czas był ná hárc/ wyiechał s tym kotem/ Choć się mało ochynął/ choć się łplukał blotem. *RejZwierc* 68v; siedzenie tak w ónéy wánnie nárządzić/ iákoby [...] poſtawſzy/ potym ſiadł boki maczáiác/ á ſtołká vpufzczáiác/ po półgodziny po ſzyię ſye ochynął. *Oczko* 26; Od brzegu ſwego ósmielił ſię płynąc/ Odważył ſobie choć ſię y ochynąć *KlonFlis* C3v, E2.

Zwoty: »[w czym] ochynąć się z głową« (1): A kiedy wodá imo ten prąd/ nowy Wárt ſobie czyni/ pod łáme Ołtrowy/ Wánną to okrzył zdawná doſwiadczony/ Sternik vczony. [...] Nie mniemay byś ſię miał myć w ciepłey lázni/ Bo ſię w tey Wánnie (nie báwiác ſię mową) Ochyniełz y zgłową. *KlonFlis* F2v.

»w wodzie się ochynąć« (2): z niebieſkich obłokow gwałtem wodá płynęła. Wſzytki wyfokoſci gor w wodách ſię ochynęły *LubPs* gg6; *RejWiz* 151.

Przen (37): WOycie głębokoſ ſnadz zábrnął Pátrzay by ſię nieochynął *RejRozpr* I; Iuż beſpiecznie pioreczko zá nią [za cnotą] może płynąć/ A gdzye ſię oná kąpie przy niey ſię ochynąć. *RejWiz* 3.

W połączeniu szeregowym (1): wiedz pewnie/ iż tá łódká [nauki Chrystusowej] w którám wſtąpił/ á s ktoreyći opowiádam wolą Bogá Oycá ſwego niebieſkiego/ nigdy ſię zátrząſnąć/ nigdy ſię zanorzyć/ á nigdy ſię ochynąć nie może. *RejPos* 174v.

Zwrot: »[w czym] po uszy się ochynąć« (1): Ale kto ſię w niecnocie/ po wſzy ochynie/ Iuż ten nigdy nie óchnie/ iuż tak mokro zginie. *RejZwierc* 68v.

a) *Znaleźć się w niebezpieczeństwie (24)*: [A wid]zysli iż cię ſſczelcie wznióſło [Mą]drze pływay á dierz ſię zá wioſło [Bo] nie wzwiesz gdyć ſię łodzia záchwieie Ochyniesz ſię ićcie bez nádzieie *RejRozpr* K3v; *RejKup* 12, ee8; Wyernemu ſye nic złego nigdy nye náwinye/ By był w ſród nawálności nic ſye nye ochynye. *LubPs* X4v; Weźrzał potym ku gorze/ ano domek máły/ Tuż práwie nád nim wiſi z bárdzo przykrey ſkáły. Mowi myſłác/ mnieć tám być by ſię y ochynąć *RejWiz* 108v, 47; *RejAp* Cc8v; Ale iefli nam nie będyełz podawał miłofierney ręki rátkunku á wſpomozenia twego/ [...] pewnie ſię nam bárzey ochynąć *RejPos* 245, 175, 177; Bo ſwiát to morze burzliwe/ Nie iednoć Łodziam ſzkodliwe. Wſzytkimbyć ſię nam ochynąć/ Chcemyli brzegu dopłynąć *RejZwierc* Av; Bo tá [Fortuna] ſnadnie vwiedzie przyſmáki dziwnemi/ A gdzie ſię ochyniemy áni łami wzwiemy. *RejZwierc* B4, Av, 120v, 217v; Ochynąćci ſię zły duchu Vtknąć wnet chorągwią w brzuchu. *MWilkHist* E3.

ochynąć się w czym (2): *RejWiz* 37v; O ftráfznelz to Syreny fwiátá tego hárcuiá á fpiewáią około nas/ á trudno fie im obronić/ [...] áby nie wypadł s tego okrétu powinności fwoiey/ á fżpetnie fie nie ochynął w frogiey pomłcie fwoiey [= *nad sobą*]. *RejZwierc* 47v.

ochynąć się w czym [= *gdzie*] (1): Mułłąc fprołni grzełłnicy záfżdy márnne ginąc/ Bo fie im włlytkim przydzye iuż w piekle ochynąć *LubPs* C2.

Zwroty: »głębiej się ochynąć« (1): Táfke też ty w ftráfści moy namilłzy brácie/ Chociay połtronne wiátry przypadáią ná cię. Miey fie rádżęc ná pieczy byś portu nie minął/ Byś fie dáley odgrzełłzy głębiey nie ochynął. *RejZwierc* 120v.

»z głow(k)ą się ochynąć« (3): Iáko Scillá s Káribdim gdy bliłko nich pływá/ Táf tá náłzá náturá niebefpyeczna bywa. Iefli iedná ominie tedy w drugá wpádnie/ Ani łam wzwie gdy z głowką ochynie fie fnádnie. *RejWiz* 101v, 90v, 190v.

Szereg: »nie zanurzyć się ani ochynąć« (1): Nu nędzny nieboże/ gdyż táf wyznawáfł the niegodność fwoię/ á vpádeł przedemną ná koláná fwoie/ [...] Iuż fie nic nie lę kay/ iuż fie nie zánurzył áni ochynieł w tey łodce fwoiey *RejPos* 177.

b) Umrzeć (4) : Bo ácz oni [*chciwi lekarze*] káfdemu zdrowie obyeciá/ A kiedy fie ochynie więc Bogá winiá. *RejWiz* 61v; A táfke zefłemu w leciech á fzedziwemu á práwie iáko zá nogi obiełzonemu/ máło mu fie nie lepiej záfrazem iuż ochynąć/ niłzi táf długo zá nogi wiłieć á czekác/ á iednákke táf przedfię być á przedfię fie ochynąć. *RejZwierc* 166v, [272].

c) Skąpać się w krwi (1) : Ná ten czás y byłtry ftrumień obfiłá krwiá opłynie/ Gdzye fie wielkość nieprzyyaciół przed tym Pánem ochynie *LubPs* Z3v.

d) Rzucić się na nieprzyjaciół (3) : y ini fnádnie s tego będą mogli [...] tey zbroie ná fię przypátrowáfł/ á w niey fię bełpiecznie s káfzym nieprzyyacielem krzyżá fwiętego będą mogli pothkác y ochynąć. *RejZwierc* 254v; Niechay iuż co chce będzie/ lepiej fię ochynąć/ Bo choćiay fię poddamy/ przedfię mułim zginác. *KmitaSpit* B4.

[ochynąć się na kogo: Bo gdzieć w tych czáfiech mocy iego [*Turka*] nie fłkroćicie/ Záłowáf tego ále niewczás iuż będziecie. Przetoż w imię Boże ochynćie fię ná niego *WerPobudka* C4 (*Linde*).]

ochynąć się w co (1): Ochynął fye w ony vffy Táfáfłkié/ [...] ordę włzyłtkę Táfáfłką ná łobie dżierzawłzy/ táf zołłá *OrzQuin* R2v.

e) Doświadczyć, przeżyć [w co] (1) : A náółtátek iuż we włzyłtko fie ochynáfłzy piłáł kłięgi żywotá człowieká poćciwego *RejZwierc* Aaav.

f) [Udać się: Przeto i syna i folwarki minął, Ku Lublinu się wędrowáf ochynął *Otwin(?)Erot* 88.

ochynąć się do kogo: A tożci to już dził trzeci [*rok*] minął, Jako się tam snadż ktoś do niej [*do panny czekájcej na mężá*] ochynął. Już był pewny łlub *Otwin(?)Erot* 58.]

2. Być ogarniętym [czym] (1) : A nie tylko być miáłá dopułłić záginác [*prawda*]/ Ale namnieyłzym ftráfchem nie dáć fie ochynąć. *RejWiz* 10.

Synonimy: **1.** *ponurzyć się, zanorzyć się.*

Formacje współrdzenne cf **CHYNAĆ SIĘ**.